

УДК 336.57; 336.1.07  
JEL H72, H73, H74, L86  
DOI 10.33244/2617-5940.2.2022.6-38

**О. Гордей,**

*д-р екон. наук, професор, професор кафедри публічних фінансів*

*e-mail: ohordei@gmail.com*

**ORCID ID 0000-0001-6938-0548;**

**М. Рябокінь,**

*канд. екон. наук, доцент, в.о. декана факультету фінансів та цифрових технологій*

*e-mail: marina.riabokin@gmail.com*

**ORCID ID 0000-0002-6724-9498;**

**О. Новицька,**

*канд. екон. наук, доцент кафедри публічних фінансів*

*e-mail: elena.novickaia@gmail.com*

**ORCID ID 0000-0001-6451-7808;**

**Є. Котух,**

*канд. тех. наук, доцент кафедри комп'ютерних та інформаційних технологій і систем*

*e-mail: yevgenkotukh@gmail.com*

**ORCID ID 0000-0003-4997-620X;**

**Н. Козій,**

*канд. екон. наук, доцент, заступник декана факультету фінансів та цифрових технологій,*

*Державний податковий університет*

*e-mail: Globa.nataliya2103@gmail.com*

**ORCID ID 0000-0001-8230-2974**

## **ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ ПРОПОЗИЦІЙ ДО ПРОГНОЗУ БЮДЖЕТІВ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД**

*Прогноз місцевого бюджету на відповідний рік проводиться щорічно відповідно до змін Бюджетного кодексу України. Попри активні процеси прогнозування 2021 року, у 2022 цей процес тимчасово призупинився через воєнний стан. Однак важливість дотримання усіх методичних рекомендацій щодо підготовки пропозицій до прогнозу місцевих бюджетів є необхідною передумовою проведення усіх етапів бюджетного процесу для забезпечення*

потреб та інтересів усіх членів об'єднаних територіальних громад (далі – ОТГ).

Завдяки інформаційно-програмному комплексу (далі – ІПК) «Місцевий бюджет» ОТГ забезпечують реалізацію статті 75-1 Бюджетного кодексу України щодо впровадження середньострокового бюджетного планування на місцевому рівні шляхом здійснення підготовки пропозицій до прогнозу місцевого бюджету. Розпочинається процес складання прогнозу з надання граничних показників головним розпорядникам коштів (далі – ГРК), тобто місцевий фінансовий орган повинен довести ліміти до своїх ГРК. У межах тих лімітів, які довів до ГРК місцевий фінансовий орган, може проводити складання пропозицій до прогнозу місцевого бюджету.

Автоматизація зазначеного процесу приводить до максимального врахування потреб громади під час розподілу орієнтовних граничних показників видатків місцевого бюджету та надання кредитів з місцевого бюджету на середньостроковий період.

**Ключові слова:** місцевий бюджет, ІПК «Місцевий бюджет», граничні показники видатків, об'єднана територіальна громада, головні розпорядники коштів, місцевий фінансовий орган, пропозиції до прогнозу.

**O. Hordei,**

*Dr. Econ. of Sciences, professor, professor of the  
Department of Public Finance*

*e-mail: ohordei@gmail.com*

**ORCID ID 0000-0001-6938-0548;**

**M. Riabokin,**

*PhD, associate professor, Dean of the Faculty of Finance  
and Digital Technologies*

*e-mail: marina.riabokin@gmail.com*

**ORCID ID 0000-0002-6724-9498;**

**O. Novytska,**

*PhD, associate professor of the Department of Public  
Finance*

*e-mail: elena.novickaja@gmail.com*

**ORCID ID 0000-0001-6451-7808;**

**Y. Kotukh,**

*PhD, Associate Professor Department of Computer And Information Technologies and Systems*

*e-mail: yevgenkotukh@gmail.com*

**ORCID ID 0000-0003-4997-620X;**

**N. Kozii,**

*PhD, Deputy Dean of the Faculty of Finance and Digital Technologies,*

*State Tax University*

*e-mail: Globa.nataliya2103@gmail.com*

**ORCID ID 0000-0001-8230-2974**

## **FEATURES OF COMPILING PROPOSALS FOR FORECASTING THE BUDGETS OF THE UNITED TERRITORIAL COMMUNITIES**

*The forecast of the local budget for the corresponding year is made annually, in accordance with the amendments to the Budget Code of Ukraine. Despite active forecasting processes in 2021, in 2022 this process was temporarily suspended due to martial law. However, the importance of following all methodological recommendations for the preparation of proposals for local budget forecasts is a necessary prerequisite for conducting all stages of the budget process to ensure the needs and interests of all members of the United Territorial Communities (UTC).*

*Thanks to the information and program complex (IPK) «Local Budget», UTC ensure the implementation of Article 75-1 of the Budget Code of Ukraine, regarding the implementation of medium-term budget planning at the local level through the preparation of proposals for the local budget forecast. The process of drawing up a forecast for the provision of limit indicators to the main managers of funds begins, that is, the local financial body must bring the limits to its main managers of funds (MMF). Within the limits that the local financial body has submitted to the MMF, it can prepare proposals for the local budget forecast.*

*The automation of the specified process leads to the maximum consideration of the needs of the community in the distribution of estimated marginal indicators of local budget expenditures and the provision of loans from the local budget for the medium-term period.*

***Key words:** Local Budget, IPK «Local Budget», Limit Indicators of Expenditures, United Territorial Community, Main Managers of Funds, Local Financial Authority, Proposals to the Forecast.*

**Постановка проблеми.** Україна задекларувала напрям бюджетного планування відповідно до найкращих практик провідних країн світу 2019 року під час ухвалення Закону України № 2646-VIII «Про запровадження середньострокового бюджетного планування» [1]. Трирічне бюджетне планування на місцевому рівні. Це зумовило необхідність надання практичної допомоги місцевим фінансовим органам під час підготовки проєктів рішень про місцеві бюджети, починаючи з 2020 року, та прогнозів місцевих бюджетів на 2020–2022 роки. Ключовими акторами в оптимізаційному процесі середньострокового бюджетного планування, крім Міністерства фінансів України, виступила Асоціація міст України, розробили методичні рекомендації щодо складання 2019 року місцевих бюджетів на середньостроковий період. За результатами спільної роботи Мінфін України 29.03.2019 наказом № 130 затвердило зазначені Методичні рекомендації, які сприятимуть посиленню спроможності місцевих державних адміністрацій та виконавчих органів місцевого самоврядування в питаннях середньострокового бюджетного планування [2].

Основним документом середньострокового бюджетного планування є прогноз бюджету ОТГ, який обов'язково містить показники місцевого бюджету на середньостроковий період. Він є основою для складання проєкту місцевого бюджету. Прогноз бюджету складається щороку місцевими фінансовими органами спільно з іншими головними розпорядниками бюджетних коштів на три роки (плановий та два наступні).

Місцеві фінансові органи та головні розпорядники коштів відповідальні за розробку прогнозів місцевих бюджетів, а виконавчі органи місцевих рад відповідальні за їх схвалення. Для повноцінного охоплення усіх потреб ОТГ використовується ІПК «Місцевий бюджет», який призначений «для надання

практичної допомоги органам місцевого самоврядування щодо формування, виконанню бюджетів територіальних громад (сільських, селищних, міських) в умовах дії Бюджетного кодексу України» [3].

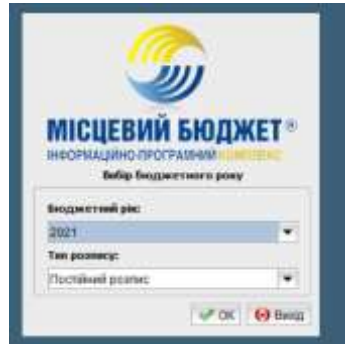
Врахування пропозицій до прогнозу дозволяє мінімізувати ризики неефективного використання фінансових ресурсів під час врахування індивідуальних та загальних пропозицій.

**Методи дослідження.** Основною методологічною основою для підготовки пропозицій до прогнозу місцевого бюджету є наказ Міністерства фінансів України від 23.06.2021 № 365 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо здійснення підготовки пропозицій до прогнозу місцевого бюджету» [4]. Відповідно до ст. 3 зазначених рекомендацій визначено, що «орієнтовні граничні показники видатків місцевого бюджету та надання кредитів з місцевого бюджету на середньостроковий період головному розпоряднику бюджетних коштів та пропозиції до прогнозу місцевого бюджету рекомендується складати з використанням автоматизованої інформаційно-аналітичної системи за такими формами:

- 1) орієнтовні граничні показники видатків місцевого бюджету та надання кредитів з місцевого бюджету головному розпоряднику бюджетних коштів на 20\_\_ – 20\_\_ роки (далі – орієнтовні граничні показники) (додаток 1);
- 2) пропозиція до прогнозу місцевого бюджету на 20\_\_ – 20\_\_ роки загальна (Форма ПП-1) (далі – Форма ПП-1) (додаток 2);
- 3) пропозиція до прогнозу місцевого бюджету на 20\_\_ – 20\_\_ роки індивідуальна (Форма ПП-2) (далі – Форма ПП-2) (додаток 3);
- 4) пропозиція до прогнозу місцевого бюджету на 20\_\_ – 20\_\_ роки додаткова (Форма ПП-3) (далі – Форма ПП-3) (додаток 4)» [4, ст. 3].

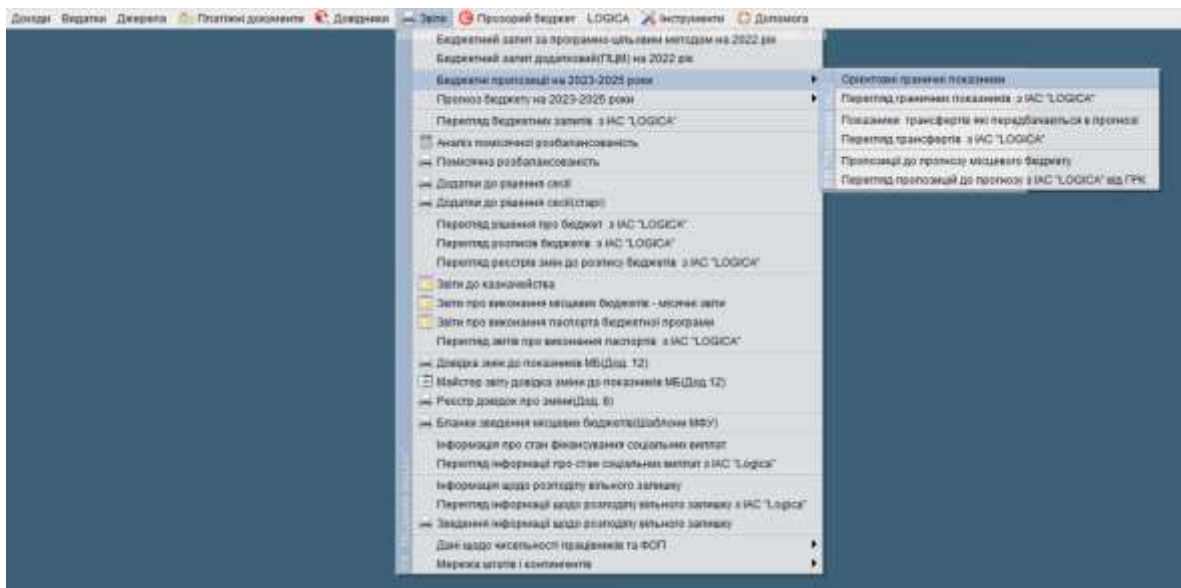
Розглянемо практику складання пропозицій з використанням ПК «Місцевий бюджет» на прикладі Паланської ОТГ, оскільки цей процес є актуальним і на 2023 рік, незважаючи на воєнний стан у країні, під час складання прогнозів місцевих бюджетів, про що свідчить лист Мінфіну України «Про особливості складання проєктів місцевих бюджетів на 2023 рік» [5].

**Виклад основного матеріалу.** Початок складання прогнозу бюджету – це надання граничних показників видатків ГРК, тобто місцевий фінансовий орган повинен довести так звані ліміти до своїх ГРК. У доведених межах ГРК зобов'язаний скласти пропозиції до прогнозу місцевого бюджету. Використовуючи ПК «Місцевий бюджет» (рис. 1), головні розпорядники коштів створюють бюджетні пропозиції, застосовуючи середньострокове планування.



**Рис. 1. Інтерфейс ПК «Місцевий бюджет»**

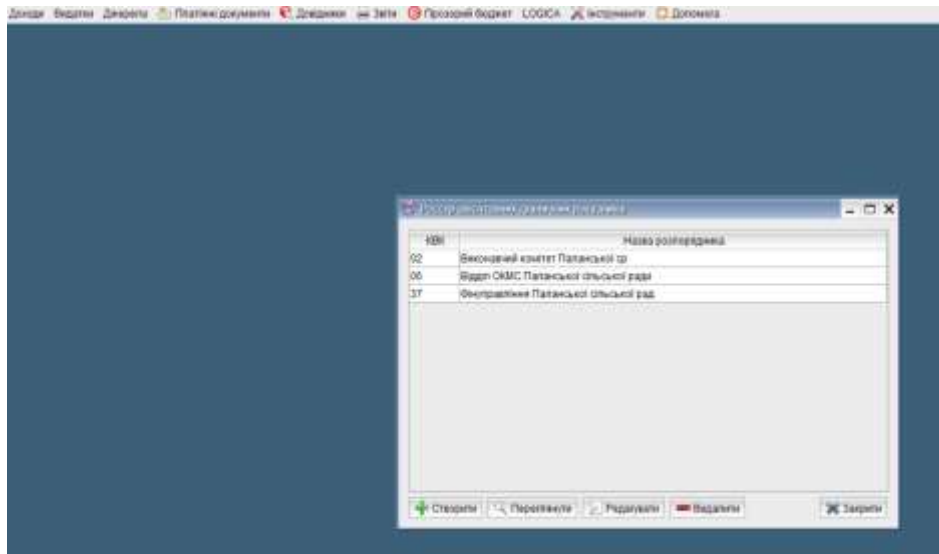
Розглянемо практику складання пропозицій до прогнозу бюджетів об'єднаних територіальних громад. У пункті меню «Звіти» є закладка «Бюджетні пропозиції на 2023–2025 роки», використовуємо вкладку «Орієнтовні граничні показники» (рис. 2).



**Рис. 2. Бюджетні пропозиції в ПК «Місцевий бюджет»**

Переходимо і бачимо, що відповідний місцевий фінансовий орган (МФО) створив орієнтовні граничні показники для своїх головних

розпорядників коштів відповідно до форми, яку затвердив Мінфін України. Відтак створюються орієнтовні граничні показники видатків місцевого бюджету за головним розпорядником (рис. 3).



**Рис. 3. Граничні показники видатків місцевого бюджету за головним розпорядником**

Більш детально розглянемо відділ освіти, культури, молоді і спорту (КВК 06), кликнувши на цьому рядку. Бачимо форму граничних показників, яку затвердив Мінфін у розрізі інформації. Щоб побачити у стандартному вигляді, необхідно натиснути кнопку «Перевірка». Якщо помилок не виявлено (1), натиснути «Зберегти» (2) і потім активізується кнопка «Друкувати» (рис. 4).

Після цього побачимо стандартну форму (рис. 5). Розріз інформації містить: показники за загальним фондом, за спеціальним фондом, і якщо є видатки загального фонду коштом міжбюджетних цільових трансфертів, вони обов'язково розписуються у відповідній формі – рядочок міжбюджетні трансферти (у нашому випадку це – освітня субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам).

Назва операції	КБК	Пояснення (трансферти з/в фонд; надпрямий спец фонд)	2022 рік(роки)			2023 рік(роки)			2024 рік(роки)		
			Загальний фонд	Спеціальний фонд	разом	Загальний фонд	Спеціальний фонд	разом	Загальний фонд	Спеціальний фонд	разом
1	06	1   Загальний фонд (бюджет)	100 004 100	0	100 004 100	119 582 700	0	119 582 700	123 485 000	0	123 485 000
2	06	9   Спеціальний фонд (освіта)	0	1 200 000	1 200 000	0	1 400 000	1 400 000	0	1 000 000	1 000 000
3	06	250 10 100   Плата за освіту, що надається бюджетними установами	0	900 000	900 000	0	1 000 000	1 000 000	0	1 200 000	1 200 000
4	06	41033300   Оплата субвенція з державного бюджету місцевим Б.	50 884 800	0	50 884 800	55 788 600	0	55 788 600	59 511 100	0	59 511 100

Рис. 4. Граничні показники відділу освіти, культури, молоді і спорту (КВК 06)

Відповідно, доводяться головному розпоряднику граничні показники видатків, які він може провести у певних роках, тобто бачимо план 2022 р. і на 2023 та 2024 роки наше середньострокове бюджетне планування.

**Орієнтовні граничні показники  
видатків місцевого бюджету та надання кредитів з місцевого бюджету  
головному розпоряднику бюджетних коштів  
на 2022 - 2024 роки**

Відділ освіти, культури, молоді та спорту Палкивської міської ради

Код	Прогнозовані показники	2022 рік(роки)	2023 рік(роки)	2024 рік(роки)
01	Учнівський заклад з перш. класу	100 004 100	119 582 700	123 485 000
02	Загальний фонд, у тому числі на розвиток	0	1 400 000	1 000 000
03	спеціальний фонд (освіта)	0	900 000	1 200 000
04	Оплата субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам	50 884 800	55 788 600	59 511 100
05	Спеціальний фонд, у тому числі на розвиток	0	1 000 000	1 200 000
06	Плата за освіту, що надається бюджетними установами з/в фонд з/в місцевий бюджет	0	900 000	1 200 000
07	Учнівський заклад з перш. класу	0	0	0

Рис. 5. Друкована форма орієнтовних граничних показників видатків місцевого бюджету та надання кредитів з місцевого бюджету головному розпоряднику бюджетних коштів



Щоб сформувати форму за граничними показниками, використовуємо пункт меню «Сформувати в LOGICA» (рис. 6). Після того, як документ буде сформований уже в системі LOGICA, він підписується електронним цифровим підписом. Відповідно, головні розпорядники коштів можуть перейти в пункт меню «Звіти», далі – «Бюджетні пропозиції» та «Перегляд граничних показників ІАС «LOGICA».

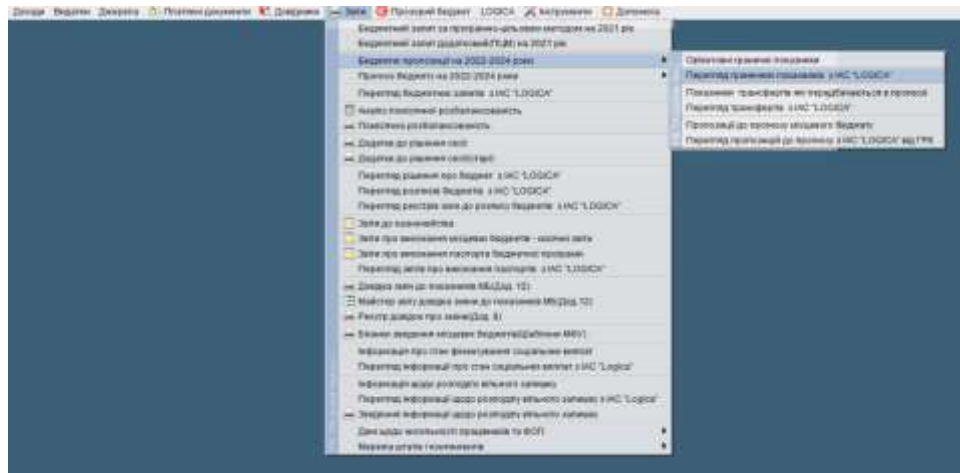


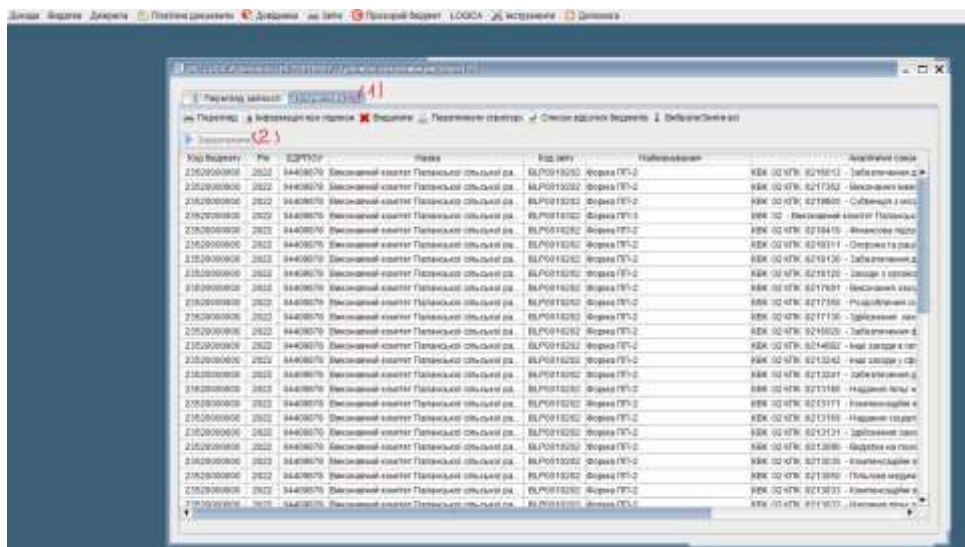
Рис. 6. Форма за граничними показниками у пункті меню «Сформувати в LOGICA»

Побачимо стандартну форму для всіх абсолютно документів, які є в системі для перегляду певних документів. Якщо натиснути кнопку «Завантажити», система запитає ключ електронного цифрового підпису. Відповідно, головний розпорядник за допомогою своїх підписів може завантажити перелік документів (рис. 7).



Рис. 7. Використання ЕЦП у пункті меню «Сформувати в LOGICA»

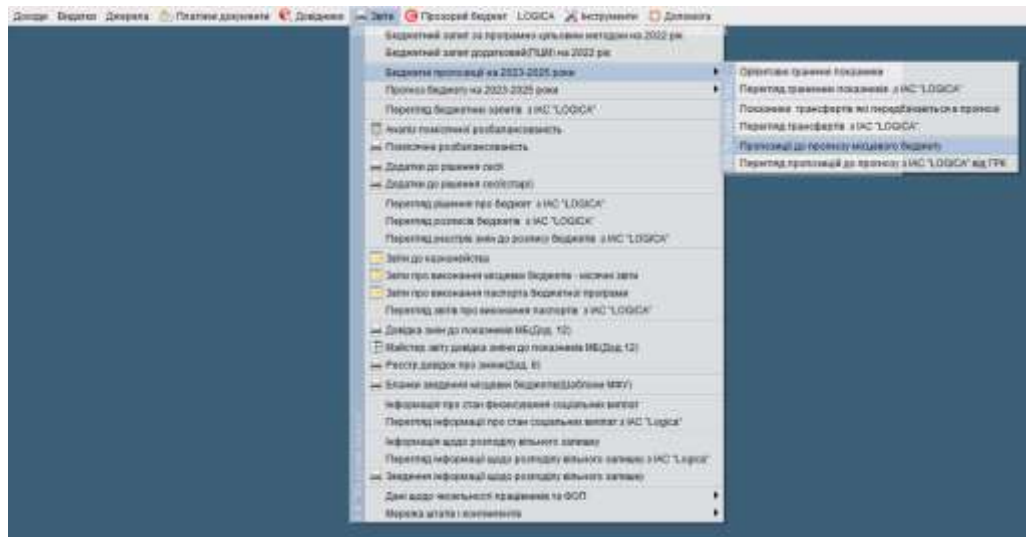
Якщо в системі є документи «Документи у БД» (рис. 8), натискаємо (1), що передані місцевим фінансовим органом, їх можна побачити, натиснувши «Завантажити» (2), переглянути і у подальшій роботі їх враховувати під час роботи та складання бюджетних пропозицій.



**Рис. 8. Документи у базі даних, що передані місцевим фінансовим органом**

Орієнтовні граничні показники – це основний пункт, з якого розпочинається складання прогнозу місцевого бюджету (вкладка «Звіти», далі – «Бюджетні пропозиції», де вони формуються, а у пункті «Перегляд граничних показників» вони переглядаються головними розпорядниками). Після того, як місцевий фінансовий орган надав орієнтовні граничні показники, надали іншим бюджетом показники трансфертів з 15 червня до 10 липня головні розпорядники коштів по всій Україні складають пропозиції до прогнозу місцевого бюджету. Для цього необхідно перейти в пункт меню «Звіти», далі – «Бюджетні пропозиції» та «Пропозиції до прогнозу місцевого бюджету» (рис. 9).

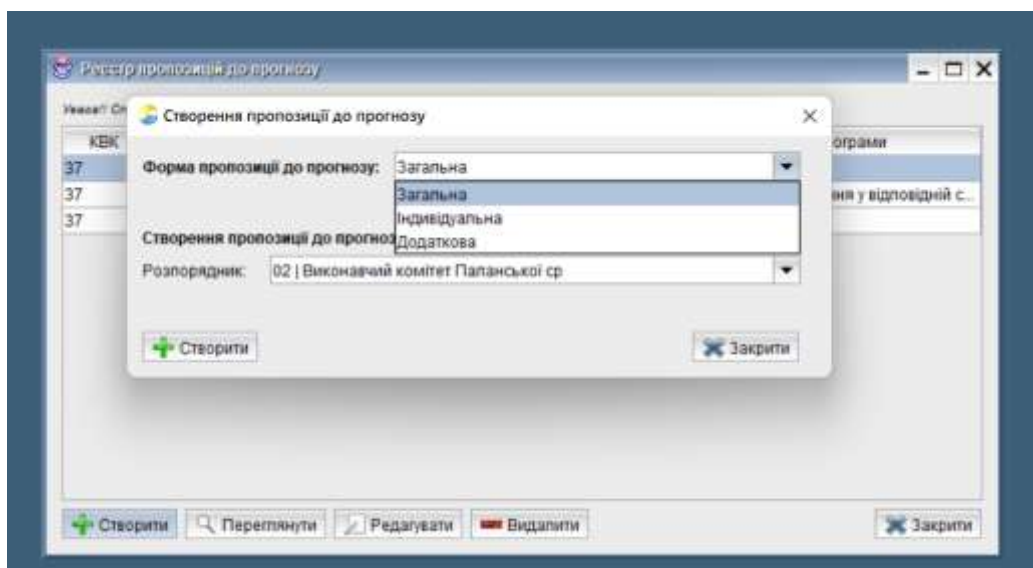
Відкривається місцевий фінансовий орган з його пропозиціями. Бачимо три види бюджетних пропозицій до прогнозу: загальна, індивідуальна і додаткова (рис. 10).



**Рис. 9. Пропозиції до прогнозу місцевого бюджету**

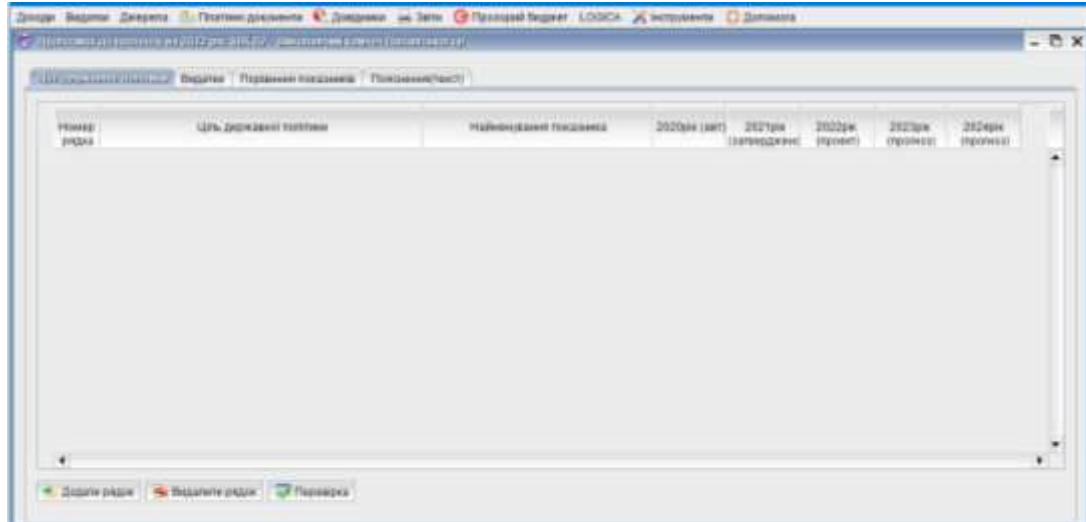
Користувачі зазвичай починають з індивідуальних пропозицій, хоча в теорії необхідно починати із загальних (за законодавством пропонують розпочинати із загального бюджету, а потім розшифровувати). Програма LOGICA передбачає створення пропозицій до бюджету відповідно до законодавства України.

Створимо загальну форму пропозицій до прогнозу (Форму ПП-1). Натискаємо «Звіти», далі переходимо до «Бюджетні пропозиції на 2022–2024 роки» й обираємо «Пропозиції до прогнозу місцевого бюджету». На екрані з'являється Реєстр пропозицій до прогнозу.



**Рис. 10. Види бюджетних пропозицій до прогнозу: загальна, індивідуальна і додаткова**

Далі натискаємо «Створити», після чого на екрані з'являється вікно, у якому обираємо форму пропозицій до прогнозу «Загальна» та розпорядника, наприклад 02 виконавчий комітет Паланської сільської ради. Знову натискаємо «Створити» і на екрані з'являється форма ПП-1.



**Рис. 11. Форма ПП-1**

Пам'ятаємо, що стовпчики «Ціль державної політики» та «Найменування показника» підтягується з довідника вкладки «Довідники». Після заповнення усіх вкладок варто натиснути кнопку «Зберегти», після чого кнопка «Друкувати» стане активною і натискання якої буде сформовано для друку Форми ПП-1.

Усі закладки у цій формі, а саме: «Цілі державної політики», «Видатки», «Порівняння показників», «Пояснення» – мають бути заповнені відповідно до Додатку 2 Методичних рекомендацій щодо здійснення підготовки пропозицій до прогнозу місцевого бюджету [4].

Нагадаємо, що загальна Форма ПП-1 призначена для наведення інформації про досягнення цілей державної політики за рахунок коштів загального та спеціального фондів у межах орієнтовних граничних показників на середньостроковий період, доведених фінорганом та розрахованих головним розпорядником надходжень спеціального фонду. Інформація, що наводиться у Формі ПП-1, має повною мірою характеризувати діяльність головного розпорядника та охоплювати всі сфери, у яких він забезпечує

формування та/або реалізацію державної політики, висвітлювати найбільш суспільно значущі результати його діяльності та враховувати відповідні показники діяльності відповідальних виконавців бюджетних програм.

Наводиться перелік цілей державної політики у сферах діяльності, реалізацію яких забезпечує головний розпорядник коштів місцевого бюджету, зокрема таких, що висвітлюють врахування гендерного аспекту, а також показники їх досягнення за рахунок коштів загального та спеціального фондів разом.

У разі якщо на середньостроковий період не передбачаються цілі державної політики, досягнення яких здійснюється в межах бюджетних програм поточного бюджетного періоду та/або здійснювалося в межах бюджетних програм попереднього бюджетного періоду, такі цілі включаються окремим рядком із зазначенням показників їх досягнення на відповідні бюджетні періоди.

Не включаються окремим рядком цілі державної політики поточного та попереднього бюджетних періодів, які, по суті, є тотожними до цілей на середньостроковий період (змінено їх формулювання) і показники їх досягнення аналогічні показникам досягнення цілей на середньостроковий період.

Цілі державної політики мають:

– відповідати пріоритетним цілям, визначеним стратегічними і програмними документами, актами законодавства та іншими нормативно-правовими актами, планами діяльності головних розпорядників на середньостроковий період;

– спрямовуватись на досягнення певного результату;

– оцінюватися за допомогою показників досягнення цілей.

Цілі мають дати розуміння щодо кінцевого результату діяльності головного розпорядника у відповідній сфері або чітко визначати напрям руху змін, спрямованих на покращення ситуації або вирішення проблем у сфері діяльності.

Не допускаються під час визначення цілей такі формулювання, як «реалізація державної політики», «забезпечення діяльності», «виконання зобов'язань».

Далі необхідно створити індивідуальну форму пропозицій до прогнозу ПП-2. Форма ПП-2 призначена для наведення детальної інформації за кожною бюджетною програмою, що пропонуються до виконання у середньостроковому періоді. Вона заповнюється за кожною бюджетною програмою окремо. Інформація, що наводиться у Формі ПП-2, має узгоджуватися з інформацією, наведеною у Формі ПП-1.

У разі якщо повноваження на виконання функцій, завдань або надання послуг передано, відповідно до законодавства, від одного головного розпорядника до іншого, головний розпорядник, який включає до пропозиції прогнозу місцевого бюджету показники за відповідною бюджетною програмою на середньостроковий період, під час заповнення Форми ПП-2 наводить інформацію та показники бюджетної програми за попередні бюджетні періоди з урахуванням паспортів відповідної бюджетної програми та звітів про їх виконання, інших документів, оприлюднених або переданих в установленому законодавством порядку, забезпечуючи послідовність і сумісність цієї інформації та показників.

Характеристики бюджетної програми, що наводяться у Формі ПП-2, повинні мати зв'язок з цілями державної політики і показниками їх досягнення, наведеними у Формі ПП-1. Мета, завдання та напрями бюджетної програми визначаються відповідно до положень наказу Міністерства фінансів України від 26 серпня 2014 року № 836 «Про деякі питання запровадження програмно-цільового методу складання та виконання місцевих бюджетів» [6], зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 10 вересня 2014 року за № 1104/25881. Відкриємо шляхом натискання кнопки «Редагувати» (рис. 12).

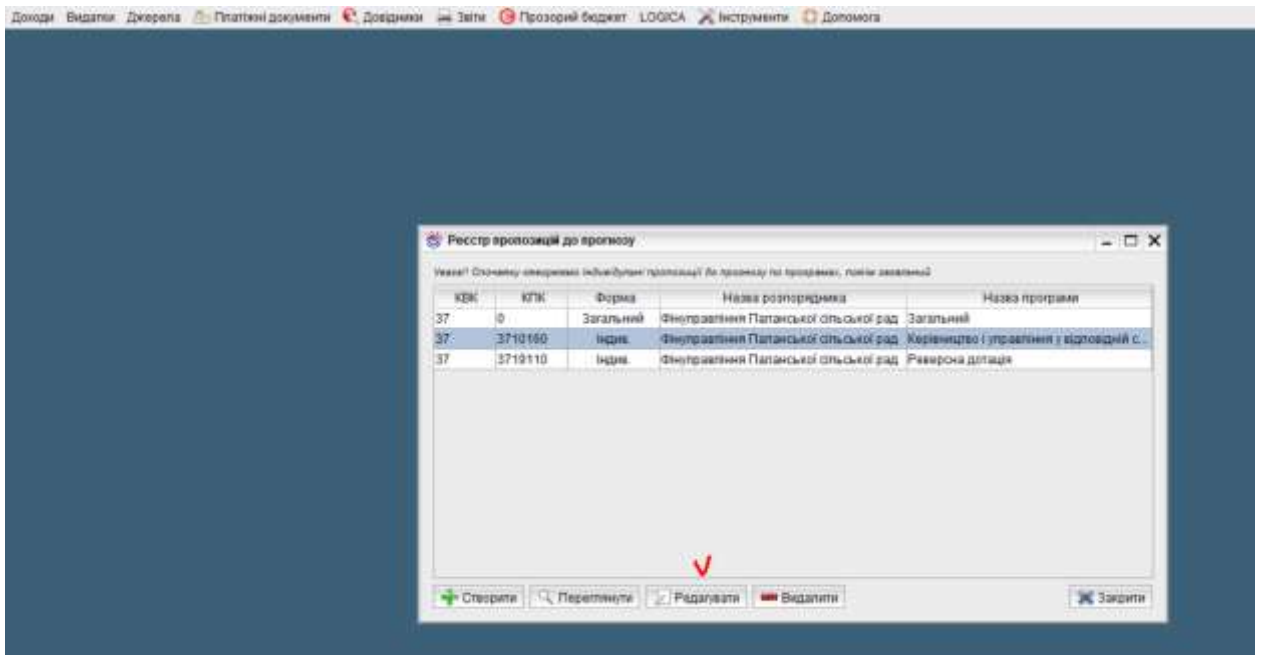


Рис. 12. Створення Форми ПП-2

Можемо побачити в існуючій формі, що індивідуальна пропозиція створюється відповідно до її розділів, тобто бачимо вкладки «Мета та підстави», «Надходження», «Видатки», «Трансферти», «Інвестиційні проекти», «Підстава надходжень (текст)» і «Контроль».

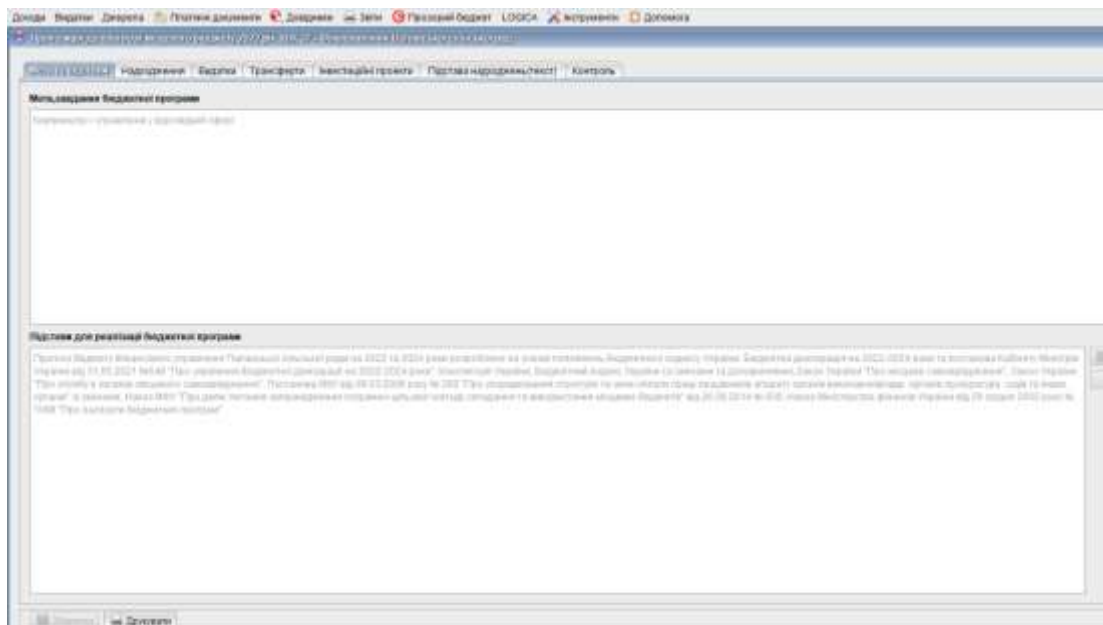


Рис. 13. Вкладки у Формі ПП-2

Надходження зазначаються відповідно до отриманих орієнтовних граничних показників, яке надало фінансове управління, можна в ручному режимі, можна в автоматичному його заповнювати, так само вказується за показниками, які присутні були в граничних показниках.

№	Код бюджету	Назва	2020 рік			2021 рік			2022 рік					
			Загальний фонд	Спеціальний фонд	розміт	Загальний фонд	Спеціальний фонд	розміт	Загальний фонд	Спеціальний фонд	розміт			
1	1	Надходження	0	0	0	2 481 500	0	0	2 481 500	2 251 800	0	0	2 251 800	2 251 800
<b>ВСЬОГО</b>			0	0	0	2 481 500	0	0	2 481 500	2 251 800	0	0	2 251 800	2 251 800

Рис. 14. Вкладка «Надходження» у Формі III-2

Тобто 1 (Загальний фонд), якби була 9 (Спеціальний фонд) і за трансфертами, і за спеціальним фондом, які були доведені головним розпорядникам місцевими фінансовими органами. Вкладка «Видатки» (рис. 15).

№	сроби	КГВ	Назва	ККВ	2020 рік			2021 рік			2022 рік						
					Загальний фонд	Спеціальний фонд	розміт	Загальний фонд	Спеціальний фонд	розміт	Загальний фонд	Спеціальний фонд	розміт				
1	2710188	1	2111		0	0	0	1 850 000	0	0	1 850 000	3 007 823	0	0	3 007 823	2 114 588	0
2	2710188	1	2120		0	0	0	400 480	0	0	400 480	427 350	0	0	427 350	450 000	0
3	2710188	1	2210		0	0	0	20 000	0	0	20 000	30 000	0	0	30 000	34 361	0
4	2710188	1	2240		0	0	0	28 480	0	0	28 480	30 000	0	0	30 000	32 042	0
5	2710188	1	2250		0	0	0	3 000	0	0	3 000	3 000	0	0	3 000	3 850	0
6	2710188	1	2272		0	0	0	2 500	0	0	2 500	2 700	0	0	2 700	2 887	0
7	2710188	1	2273		0	0	0	24 300	0	0	24 300	28 000	0	0	28 000	27 824	0
8	2710188	1	2275		0	0	0	1 200	0	0	1 200	1 300	0	0	1 300	1 301	0
9	2710188	1	2300		0	0	0	2 000	0	0	2 000	2 200	0	0	2 200	2 076	0
10	2710188	2	2310		0	0	0	0 000	0	0	0 000	0 400	0	0	0 400	1 730	0
11	2710188	2	2240		0	0	0	11 000	0	0	11 000	12 000	0	0	12 000	13 581	0
<b>ВСЬОГО</b>					0	0	0	2 481 500	0	0	2 481 500	2 651 800	0	0	2 651 800	2 480 500	0

Рис. 15. Вкладка «Видатки» у Формі III-2



Вкладка «Видатки» у Формі ПП-2 заповнюється, відповідно, в розрізі бюджетних програм головного розпорядника, напрямів використання і кодів економічної класифікації (далі – КЕКВ).

Особливість заповнення індивідуальних пропозицій (ПП-2) у формі прогнозу місцевого бюджету не передбачено таке поняття, як детальний розпис. Там є групуючі КЕКВ – це капітальні видатки й поточні видатки.

Примітка: для фінансових управлінь необхідна інформація полягає в тому, що головні розпорядники зазначили в пропозиціях за капітальними і поточними видатками.

Під час опису в системі LOGICA відбувається деталізація за кодами економічної класифікації для можливості здійснювати розширену аналітику показників, але в загальній формі для фінансових управлінь така деталізація відсутня. Натиснемо «Зберегти» і після натискання «Друкувати» виберемо вкладку «Пропозиції до прогнозу 2022 (розділ 6) видатки» (рис. 16).

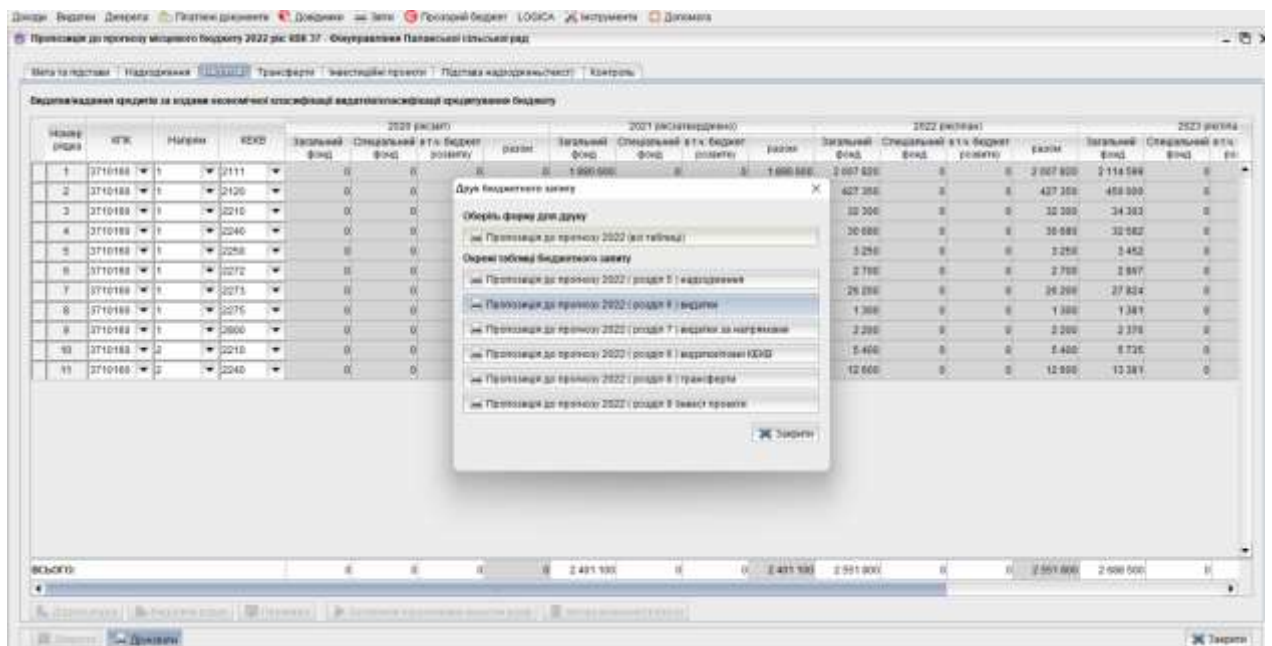


Рис. 16. Формування друкованої форми «Видатки» пропозицій до прогнозу

Офіційна форма прогнозу (рис. 17) передбачає те, що видатки заповнюються виключно за такої класифікації, як поточні видатки та капітальні видатки. Якщо видатки здійснюються виключно із загального

фонду, то це буде тільки КЕКВ 2000. У більшості місцевих бюджетів саме така ситуація.

А. Выплаты / выплаты кредитов за видами Классификации Инициативы Бюджета / Классификация Инициативы Бюджета:

А.1. Выплаты за видами Классификации Инициативы Бюджета у 2022 - 2024 годах:

Вид Классификации Инициативы Бюджета	Наименование	2022 год (млн)	2023 год (млн)	2024 год (млн)	2025 год (млн)	2026 год (млн)
2000	Инициативы Бюджета - сумма всего	0	2 481 000	2 551 000	2 481 000	2 421 000
	общий фонд	0	2 481 000	2 551 000	2 481 000	2 421 000
	специальный фонд (в том числе)	0	0	0	0	0
	высокий уровень	0	0	0	0	0
	УСЛБФФ - сумма всего	0	2 481 000	2 551 000	2 481 000	2 421 000
	общий фонд	0	2 481 000	2 551 000	2 481 000	2 421 000
	специальный фонд (в том числе)	0	0	0	0	0
	высокий уровень	0	0	0	0	0

А.2. Выплаты кредитов за видами Классификации Инициативы Бюджета у 2022 - 2024 годах:

Вид Классификации Инициативы Бюджета	Наименование	2022 год (млн)	2023 год (млн)	2024 год (млн)	2025 год (млн)	2026 год (млн)
И	УСЛБФФ					

Рис. 17. Друкована форма «Видатки» пропозицій до прогнозу

В обмінному файлі, якій направляється в LOGICA, передається інформація за повною економічною класифікацією, тобто заповнюється інформація і за КПК, і за напрямом використання коштів, і за кодами економічної класифікації. У LOGICA як у бюджетних запитах, так і у формі прогнозу присутні дві таблиці пропозиції (рис. 18).

Фиделизация кредита за видами классификации инициативы бюджета

Наим. проекта	КПК	направление	2020 (млн руб.)			2021 (млн руб.)			2022 (млн руб.)					
			общий фонд	специальный фонд	высокий уровень	общий фонд	специальный фонд	высокий уровень	общий фонд	специальный фонд	высокий уровень			
1	2713100	1	2111	0	0	1 880 888	0	0	1 900 800	0	0	2 007 800	2 114 588	0
2	2713100	1	2120	0	0	0	0	0	427 300	0	0	427 300	464 200	0
3	2713100	1	2212	0	0	0	0	0	30 300	0	0	30 300	34 300	0
4	2713100	1	2240	0	0	0	0	0	30 600	0	0	30 600	32 600	0
5	2713100	1	2260	0	0	0	0	0	2 250	0	0	2 250	2 450	0
6	2713100	1	2272	0	0	0	0	0	2 700	0	0	2 700	2 850	0
7	2713100	1	2273	0	0	0	0	0	28 200	0	0	28 200	27 624	0
8	2713100	1	2275	0	0	0	0	0	1 300	0	0	1 300	1 300	0
9	2713100	1	2280	0	0	0	0	0	2 300	0	0	2 300	2 376	0
10	2713100	2	2270	0	0	0	0	0	5 400	0	0	5 400	5 736	0
11	2713100	2	2243	0	0	0	0	0	12 900	0	0	12 900	13 200	0
Итого:			0	0	0	0	0	0	2 481 000	0	0	2 481 000	2 551 000	0

Рис. 18. Альтернативні таблиці «Видатків» пропозицій до прогнозу

Присутні пропозиції видатків за напрямом (розділ 7), де безпосередньо за напрямками розписується їх використання (рис. 19).

№	Напрямок видатків	2022 рік (млн грн)	2023 рік (плановий)	2024 рік (плановий)	2025 рік (плановий)	2026 рік (плановий)
1	Забезпечення виконання функцій місцевої влади у сфері економіки, соціального захисту населення, охорони здоров'я, освіти, науки, культури, спорту, фізичної культури та туризму	0	1 384 476	1 333 966	1 469 354	1 507 094
2	Національний фонд	0	1 384 476	1 333 966	1 469 354	1 507 094
3	Центральний фонд	0	0	0	0	0
4	Центральний фонд з місцевого бюджету	0	0	0	0	0
5	Центральний фонд з обласного бюджету	0	0	0	0	0
6	Центральний фонд з державного бюджету	0	0	0	0	0
7	Центральний фонд з міжнародних джерел	0	0	0	0	0
8	Центральний фонд з інших джерел	0	0	0	0	0
9	Центральний фонд з інших джерел	0	0	0	0	0
10	Центральний фонд з інших джерел	0	0	0	0	0
11	Центральний фонд з інших джерел	0	0	0	0	0
12	Центральний фонд з інших джерел	0	0	0	0	0
13	Центральний фонд з інших джерел	0	0	0	0	0

Рис. 19. Пропозиції за видатками за напрямом (розділ 7)

Відповідно є пункт 6 за КЕКВ (рис. 20).

№	Напрямок видатків	2022 рік (млн грн)	2023 рік (плановий)	2024 рік (плановий)	2025 рік (плановий)	2026 рік (плановий)
2510	Виробництво, розподіл електричної енергії, газу, пари, холоду та кондиційованого повітря	0	1 076 860	1 017 330	1 111 099	1 229 633
2610	Виробництво, розподіл та передачу тепла	0	1 076 860	1 017 330	1 111 099	1 229 633
3210	Утримання та ремонт будівель, споруд, спорядження та обладнання	0	145 616	127 356	155 985	173 766
3310	Утримання та ремонт автомобільних транспортних засобів	0	145 616	127 356	155 985	173 766
3410	Утримання та ремонт машин, обладнання та іншого спорядження	0	145 616	127 356	155 985	173 766
3510	Утримання та ремонт обладнання, інструментів та іншого спорядження	0	145 616	127 356	155 985	173 766
3610	Утримання та ремонт інших машин, обладнання та іншого спорядження	0	145 616	127 356	155 985	173 766
3710	Утримання та ремонт інших транспортних засобів	0	145 616	127 356	155 985	173 766
3810	Утримання та ремонт інших машин, обладнання та іншого спорядження	0	145 616	127 356	155 985	173 766
3910	Утримання та ремонт інших транспортних засобів	0	145 616	127 356	155 985	173 766
4010	Утримання та ремонт інших машин, обладнання та іншого спорядження	0	145 616	127 356	155 985	173 766
4110	Утримання та ремонт інших транспортних засобів	0	145 616	127 356	155 985	173 766
4210	Утримання та ремонт інших машин, обладнання та іншого спорядження	0	145 616	127 356	155 985	173 766
4310	Утримання та ремонт інших транспортних засобів	0	145 616	127 356	155 985	173 766
4410	Утримання та ремонт інших машин, обладнання та іншого спорядження	0	145 616	127 356	155 985	173 766
4510	Утримання та ремонт інших транспортних засобів	0	145 616	127 356	155 985	173 766

Рис. 20. Пропозиції за видатками за повними КЕКВ (розділ 7)

Оскільки складати дві таблиці – це кропітка праця, тому в системі ІПК «Місцевий бюджет» вони зведені в одну таблицю «Видатки», де є безпосередньо вже розрізи КПК, напрями і розписуються відповідні КЕКВ. А в системі можна побачити дві окремі таблиці для аналітики.

Заповнення форми «Видатки» відбувається так:

1) якщо це минулий період – на основі вже введеної інформації в систему, наприклад 2020 року, користувачі заповнюють форму, натиснувши кнопку «Заповнити показники минулих років» (рис. 21);

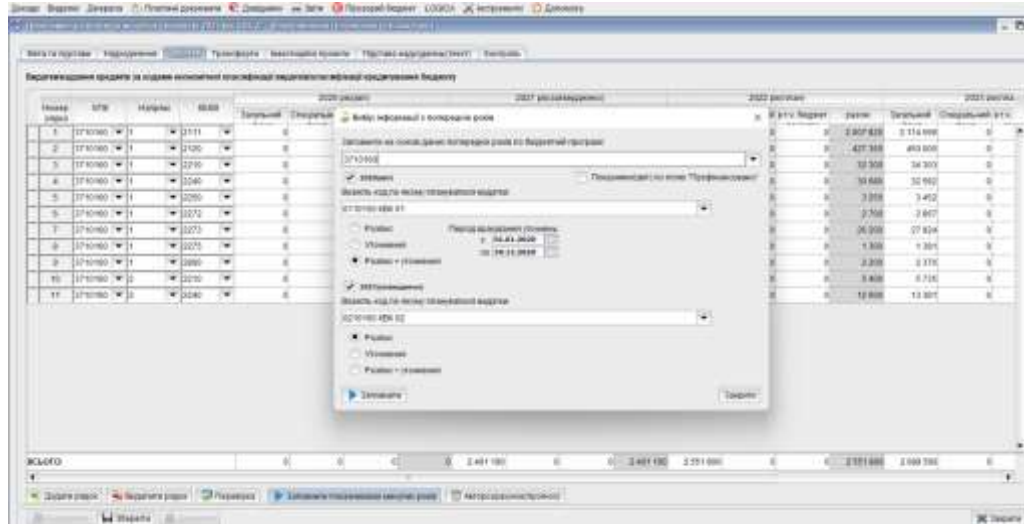


Рис. 21. Заповнення вкладки «Видатки» за показниками минулих періодів

2) можна заповнити автоматично, натиснувши кнопку «Авторозрахунок». Для розрахунку прогнозу відкривається вікно, де використовується форма, на основі якої проводиться заповнення 2023–2024 років, відповідно (рис. 22).

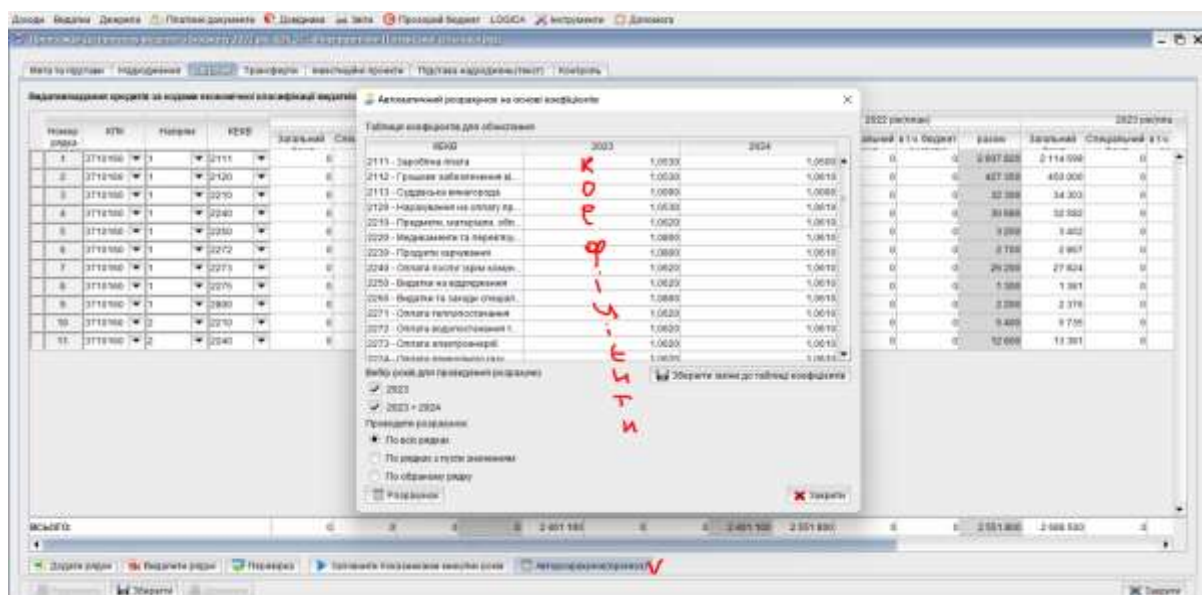


Рис. 22. Заповнення вкладки «Видатки» за допомогою «Авторозрахунок»

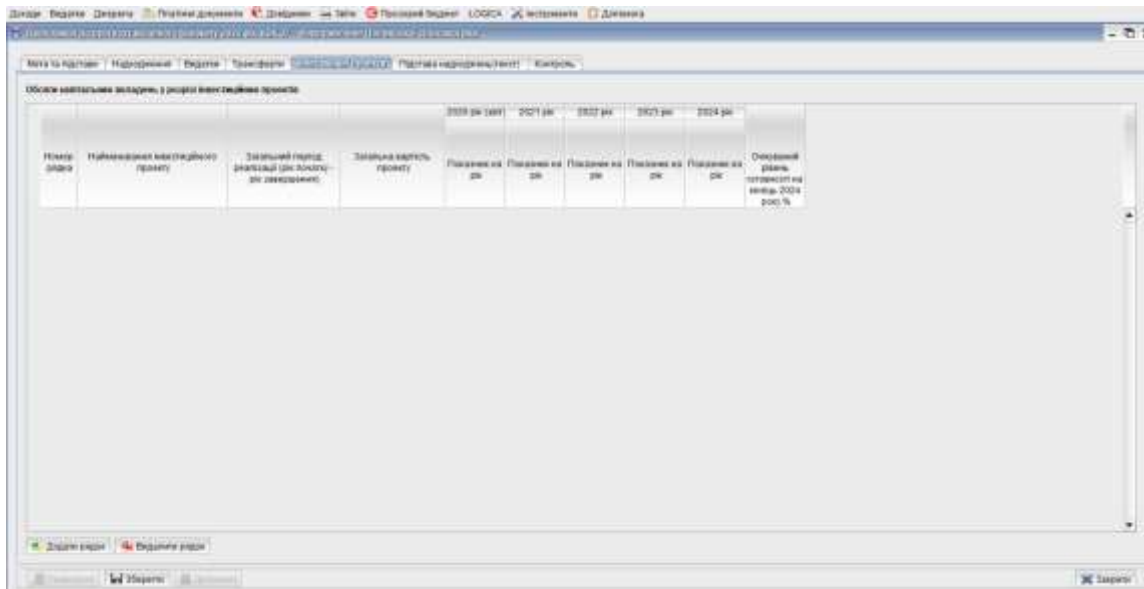
Коефіцієнти заповнюються у цій таблиці відповідно до економічного прогнозу. Тобто беремо індекс споживчих цін, який доводиться або в бюджетній декларації, або листом Мінфіну (як 2022 року під час військових дій) головним розпорядникам коштів. Тобто з документа переносяться коефіцієнти для розрахунку. На основі цих коефіцієнтів заповнюються відповідні 2023–2024 рр.

Так само зазначаються трансферти іншим бюджетам, якщо головний розпорядник надає трансферти (рис. 23). Це трансферти, які передбачені в прогнозах. На практиці спочатку бюджети обмінюються трансфертами, а потім головний розпорядник повинен їх передбачити.

Назва кода	Код бюджету	2020 рік (план)		2021 рік (заплановано)		2022 рік (план)		2023 рік (план)		2024 рік (план)	
		Загальний	Спеціальний	Загальний	Спеціальний	Загальний	Спеціальний	Загальний	Спеціальний	Загальний	Спеціальний
1	на обліку	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	на обліку	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

**Рис. 23.** Заповнення вкладки «Трансферти» у пропозиціях до прогнозу

Наступна вкладка «Інвестиційні проекти» (рис. 24). Раніше це було об'єкти бюджету розвитку. Тобто зазначається найменування інвестиційного проекту (наприклад, проект будівництва дороги, будівництво якогось об'єкта), рік початку та рік завершення, загальна вартість і розпис за роками, скільки ресурсів щороку прогнозують витратити. Тобто кожна вкладка – це відповідний розділ з форми пропозицій до прогнозу (всі таблиці).



**Рис. 24. Заповнення вкладки «Інвестиційні проєкти» у пропозиціях до прогнозу**

Індивідуальні пропозиції до прогнозу місцевого бюджету (ПП-2) мають на екрані такий вигляд (рис. 25).



**Рис. 25. Друкована Форма ПП-2**

Після створення індивідуальних бюджетних пропозицій до прогнозу (Форма ПП-2) можна узагальнити інформацію і створити загальну форму бюджетних пропозицій, де враховуються усі введені нами показники.

Тобто у цій формі узагальнюються показники за програмами, за головним розпорядником коштів і за цілями державної політики, на які спрямована діяльність ГРК.

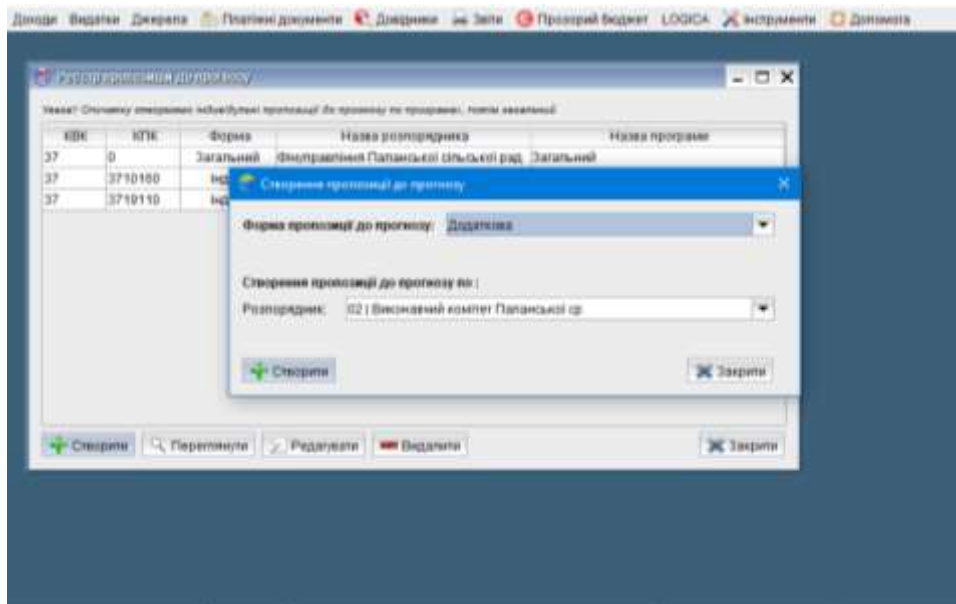
Звернемо увагу, що цілі державної політики виписуємо з відповідних бюджетних запитів головних розпорядників за державним бюджетом. Тобто якщо це освіта, цілі державної політики виписуємо за Міністерством освіти і науки України. Також можна вказати ту саму назва напряму, яку ми зазначали в бюджетних пропозиціях.

Після формування загальної та індивідуальної форм бюджетних пропозицій до прогнозу (ПП-1, ПП-2) необхідно скласти додаткову форму (ПП-3).

Розглянемо процес створення додаткової форми пропозицій до прогнозу (Форму ПП-3). Форма ПП-3 призначена для представлення та обґрунтування пропозицій щодо додаткових коштів, необхідних для виконання нормативно-правових актів під час реалізації бюджетних програм, але не забезпечених орієнтовним граничним показником. Вона заповнюється лише після заповнення Форми ПП-1 і Форми ПП-2 у разі, якщо витрати, розраховані виходячи з пріоритетності та обґрунтованості потреб, перевищують орієнтовні граничні показники.

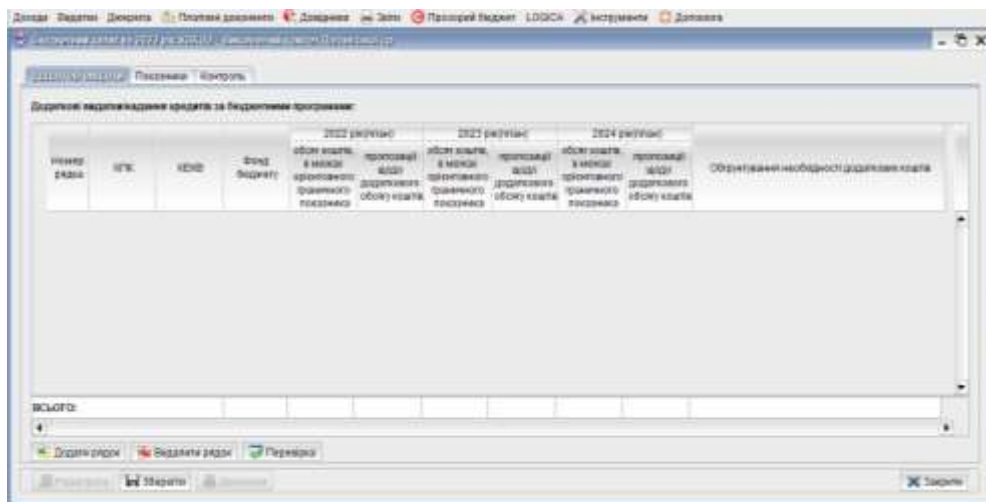
Фінансовий орган розглядає пропозиції головного розпорядника щодо додаткових видатків та надання кредитів у межах ресурсних можливостей місцевого бюджету у середньостроковому періоді.

Для заповнення форми ПП-3 «Пропозиція до прогнозу місцевого бюджету на 20\_\_ – 20\_\_ роки» Додаткова (Додаток 4 до Методики) необхідно на панелі, яка зображена нижче вибрати «Форму пропозиції до прогнозу» «Додаткова» (рис. 26).



**Рис. 26. Форма ПП-3 в ПК «Місцевий бюджет»**

Далі заповнюємо відповідні показники вкладок, які зображено на рисунку 27.

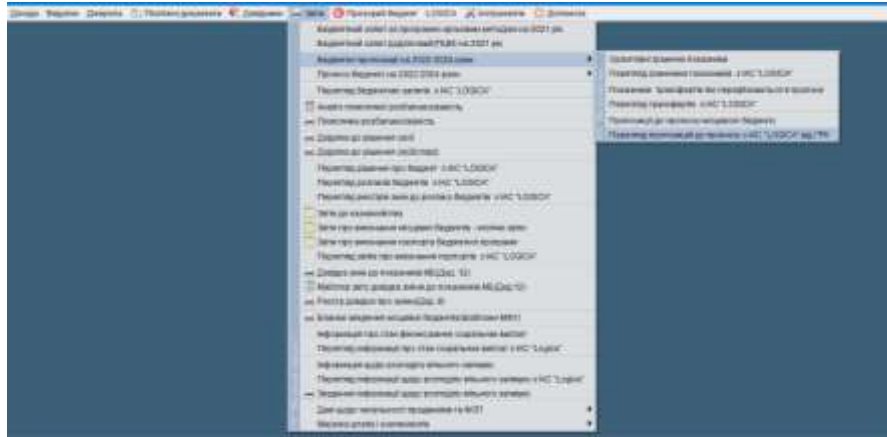


**Рис. 27. Вкладки Форми ПП-3**

У цій формі наводяться обсяги додаткових коштів загального фонду за бюджетними програмами у розрізі «Економічної класифікації видатків бюджету» або класифікації кредитування бюджету, підстави та обґрунтування пропозицій щодо додаткових коштів загального фонду, у яких зазначається нормативно-правовий акт, виконання якого не забезпечено орієнтовним граничним показником. Система LOGICA не здійснює контроль за подачею Форми ПП-3, як за Формою ПП-1 та Формою ПП-2.

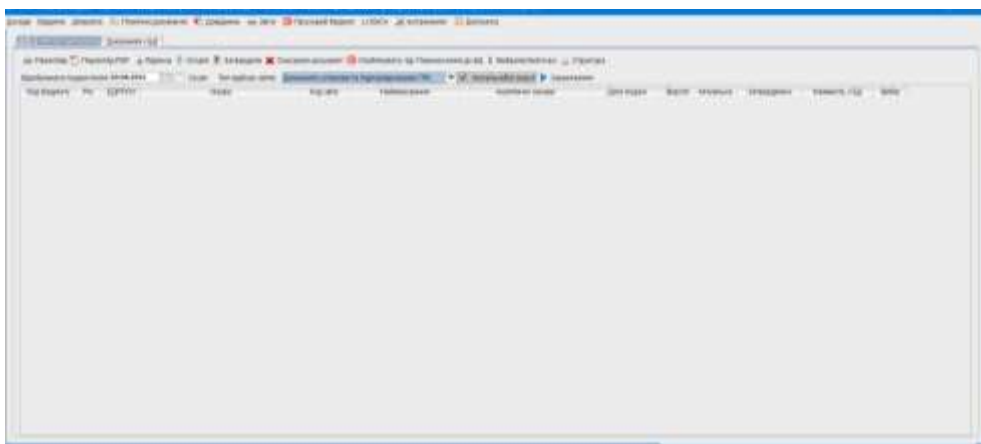


Місцевий фінансовий орган розглядає пропозиції головного розпорядника щодо додаткових видатків та надання кредитів у межах ресурсних можливостей місцевого бюджету у середньостроковому періоді (рис. 28).



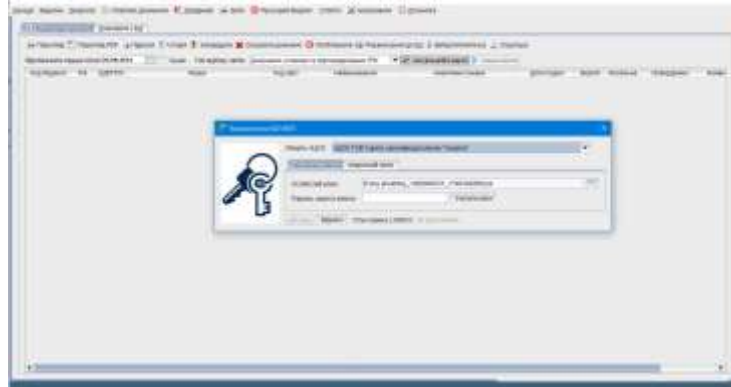
**Рис. 28. Алгоритм перегляду пропозицій до прогнозу з ІАС «LOGICA» від ГРК**

Після створення головним розпорядником коштів Форми ПП-1, Форми ПП-2 і Форми ПП-3 у ІАС «LOGICA» вони повинні бути розглянуті та затверджені місцевим фінансовим органом, після чого оприлюднені відповідно до ст. 28 Бюджетного кодексу України [7]. Відкривається інтерфейс перегляду, підписання, затвердження й опублікування звітів на Єдиному вебпорталі використання публічних коштів (рис. 29) [spending.gov.ua](http://spending.gov.ua) [8].



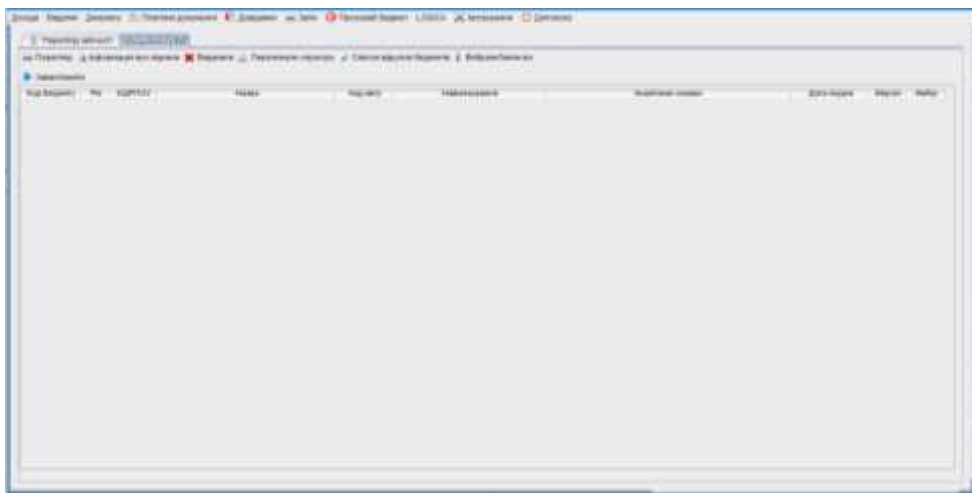
**Рис. 29. Інтерфейс перегляду, підписання, затвердження та опублікування звітів на Єдиному вебпорталі використання публічних коштів**

Перша вкладка «Перегляд звітності» кнопка «Завантажити» буде працювати з електронним ключем (рис. 30).



**Рис. 30. Вкладка «Перегляд звітності»**

Оскільки на місцях не у всіх користувачів є електронні ключі, лише у відповідальній особи, а працювати з документами треба усім, то в ІАС «LOGICA» передбачена можливість перенесення документів у базу даних. Для цього необхідно відповідальній особі зробити такі кроки: виділити необхідний документ у вкладці «Перегляд звітності» і натиснути кнопку «Перенесення до БД». Документ буде перенесений у базу даних автоматично і з'явиться можливість з ним працювати усім користувачам (рис. 31).



**Рис. 31. Вкладка «Документи в Базі даних»**

Для того щоб документи переглянути у Базі даних, необхідно натиснути кнопку «Завантажити» (рис. 32).

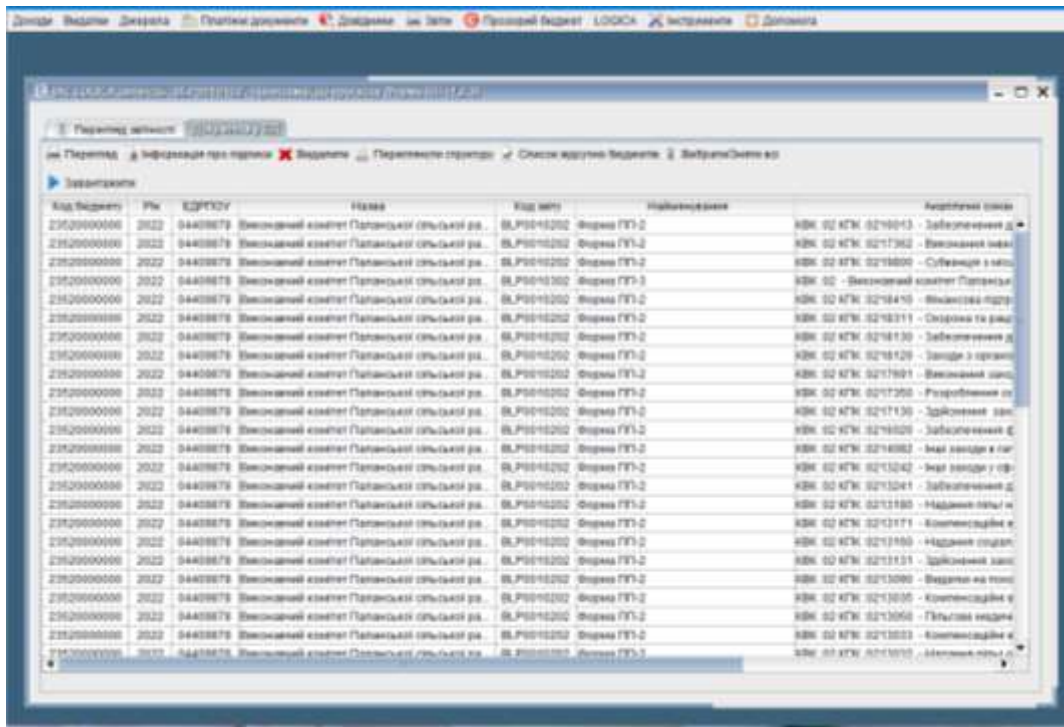


Рис. 32. Завантажені документи у вкладці «Документи в БД»

У користувача з'явиться можливість працювати з документами. Обираємо документ, натискаємо кнопку «Перегляд», що містяться у лівому верхньому кутку, і відкривається документ (рис. 33).



Рис. 33. Документ «Пропозиції до прогнозу місцевого бюджету» для перегляду

Завантаження, підписання, затвердження й опублікування пропозицій до прогнозів здійснюється за допомогою електронного ключа. Уся ця інформація не є секретною і підлягає оприлюдненню.

Отже, для підписання документа натискаємо кнопку «Підписи» і документ буде підписаний. Після цього натискаємо кнопку «Затвердити» і, відповідно, документ буде затверджений. Також натискаємо кнопку «Опублікувати» – документ буде оприлюднений на Єдиному вебпорталі використання публічних коштів [spending.gov.ua](http://spending.gov.ua).

Міністерство фінансів України здійснює контроль за усіма ознаками щодо усіх зареєстрованих і затверджених документів. Для того щоб в ІАС «LOGICA» не потрапив документ з помилками або взагалі помилковий документ, він проходить етапи верифікації<sup>1</sup> і валідації<sup>2</sup>, тобто автоматичні перевірки за кожним типом документів на типові помилки, перелік яких був наданий Міністерством фінансів України.

Проекти документів, що завантажуються до бази даних, використовуються для технічного обміну між ГРК і фінансовими органами як робоча документація. Вона може повертатися ГРК на доопрацювання або скасування. Але як тільки цей документ затвердив місцевий фінансовий орган, уже документ контролюється Міністерством фінансів України. Після того, як місцеві фінансові органи попрацювали з пропозиціями до прогнозів, завантажили їх у базу даних, розпочинають роботу над прогнозом місцевого бюджету.

Отже, на державному рівні готується бюджетна декларація. Головні розпорядники подають бюджетні пропозиції, місцеві фінансові органи складають прогноз бюджету на три роки. На практиці ця робота проводиться паралельно. Наприклад, допоки ГРК готували пропозиції до прогнозів, ті додатки, що МФО можуть заповнювати без використання даних від головних

---

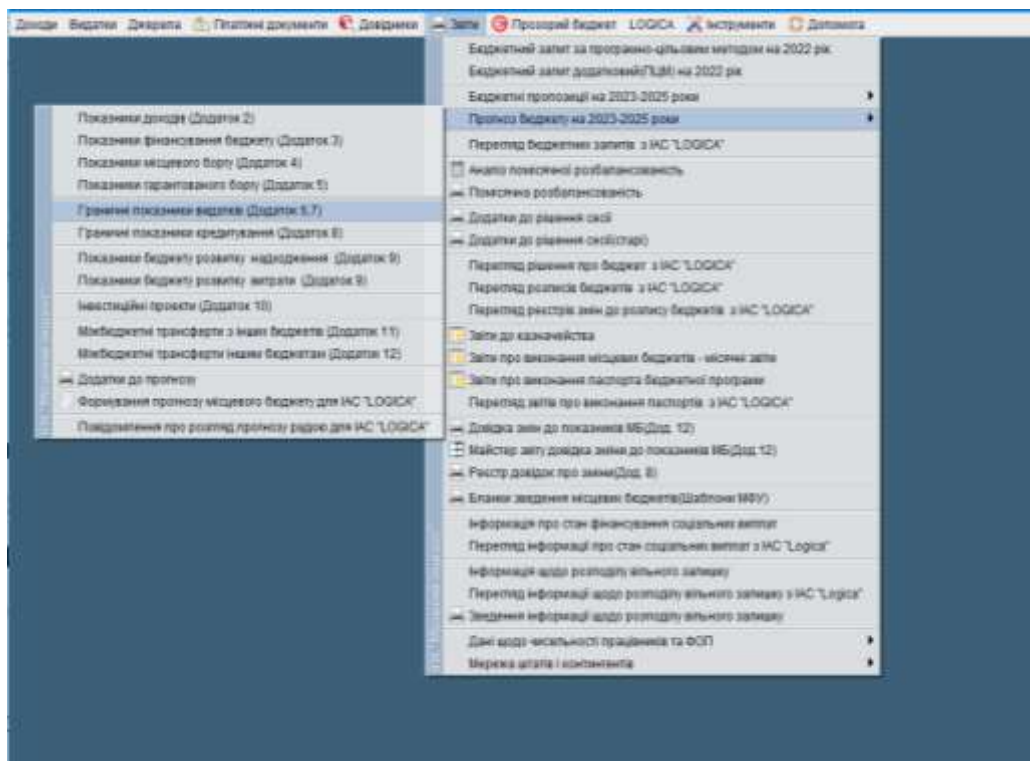
<sup>1</sup> Верифікація (пізньолат. *verificatio* підтвердження; лат. *verus* істинний, *facio* роблю) доказ того, що вірогідний факт або твердження є істинним.

<sup>2</sup> Валідація – термін, який має до кілька значень. Ця сторінка значень містить посилання на статті про кожне з них.

розпорядників, робили так звані ресурсні показники, а саме показники доходів, фінансування місцевого гарантованого боргу, а також 2, 3, 4, 5, 6 додатки до проєкту бюджету. Тобто це у нас прогноз доходів, фінансування, місцевого боргу, гарантованого боргу.

Після того, як ГРК та РК другого рівня надали пропозиції до прогнозів (Форма ПП-1, Форма ПП-2, Форма ПП-3), місцевий фінансовий орган може переходити до заповнення типових форм граничних показників видатків (Додатки 6, 7) та кредитування (Додаток 8) (рис. 34).

Для того щоб заповнити Реєстр граничних показників видатків, користуємося кнопками «Створити» та «Переглянути», «Редагувати» та «Видалити». Це усе значно розширило права місцевих органів влади і забезпечило їм повну бюджетну самостійність.



**Рис. 34. Типові форми граничних показників видатків (Додатки 6, 7) та кредитування (Додаток 8)**

Крім запровадженої нової трансфертної політики для здійснення видатків на делеговані державою повноваження в галузях освіти та охорони здоров'я (запроваджено нові субвенції з державного бюджету місцевим

бюджетам – освітню та медичну), визначено можливості подання у пропозиціях до прогнозів суми кредитування, що збільшує інвестиційні ресурси місцевих бюджетів.

**Висновки.** Для кожної цілі державної політики визначаються показники її досягнення. Показники досягнення цілей доцільно визначати як інтегровані показники, що враховують результати, отримані шляхом реалізації усіх або декількох бюджетних програм.

Показники досягнення цілей виконавчих органів місцевих рад мають характеризувати досягнення та зрушення, що відбулися на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

Показники досягнення цілей мають:

- характеризувати прогрес у досягненні цілей державної політики у середньостроковому періоді;
- характеризувати стан та зміни у сфері діяльності головного розпорядника;
- надавати можливість відстеження досягнення цілей державної політики у динаміці та порівнянності показників досягнення цілей за роками;
- висвітлювати ефект, який отримують економіка та суспільство завдяки діяльності головного розпорядника;
- перевірятися і підтверджуватися офіційною державною статистичною, фінансовою та іншою звітністю, даними бухгалтерського, статистичного і внутрішньогосподарського (управлінського) обліку.

Під час визначення показників досягнення цілей державної політики враховуються усі витрати головного розпорядника на відповідну сферу діяльності, включаючи міжбюджетні трансферти.

Кількість показників досягнення однієї цілі, як правило, не має перевищувати трьох. Показники, визначені для однієї цілі державної політики, не мають дублюватися для іншої. Для показників досягнення цілей, що потребують методологічних роз'яснень їх змісту, головний розпорядник розробляє методику їх розрахунку.

Отже, прогноз бюджету має забезпечувати належний ступінь деталізації видатків, необхідний для включення пріоритетів бюджетної політики в середньостроковий план і забезпечення можливості визначення скорочення (коригування) певних категорій видатків з метою досягнення цілей фіскальної політики впродовж середньострокового періоду.

Прогноз має бути деталізованим:

- за роками;
- за основними напрямками видатків: державне управління, охорона здоров'я, освіта, соціальні видатки, культура, благоустрій тощо;
- за ГРК;
- за бюджетними програмами;
- за економічною класифікацією видатків та ін.

Усе вищезазначене покращує співпрацю між місцевими фінансовими органами, головними розпорядниками коштів, відповідальними за складання бюджету та бюджетного прогнозу центрального і місцевого рівня влади, враховуючи потреби громад.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо запровадження середньострокового бюджетного планування: Закон України від 06.12.2018 № 2646-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2646-19#Text>
2. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо складання у 2019 році місцевих бюджетів на середньостроковий період: наказ Міністерства фінансів України від 29 березня 2019 року № 130. URL: <https://mof.gov.ua/uk>
3. ІПК «Місцевий бюджет». URL: <https://ipkmb.org.ua/index.php/prohamy/ipk-mistsevyi-biudzhet>
4. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо здійснення підготовки пропозицій до прогнозу місцевого бюджету: наказ Міністерства

фінансів України від 23.06.2021 № 365. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0365201-21#Text>

5. Про особливості складання проектів місцевих бюджетів на 2023 рік: лист Мінфіну України від 15.08.2022 № 05110-14-6/17891. URL: [https://decentralization.gov.ua/uploads/attachment/document/1122/Local\\_Budgets\\_2023.pdf](https://decentralization.gov.ua/uploads/attachment/document/1122/Local_Budgets_2023.pdf)

6. Про деякі питання запровадження програмно-цільового методу складання та виконання місцевих бюджетів: наказ Міністерства фінансів України від 26 серпня 2014 року № 836. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1103-14#Text>

7. Бюджетний кодекс України: Кодекс від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T102456?an=1593>

8. Єдиний вебпортал використання публічних коштів. URL: <https://spending.gov.ua/new/>

## REFERENCES

1. On making changes to the Budget Code of Ukraine regarding the introduction of medium-term budget planning: Law of Ukraine dated 06.12.2018 № 2646-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2646-19#Text> [in Ukrainian].

2. On the approval of Methodological recommendations for the preparation of medium-term local budgets in 2019: Order of the Ministry of Finance of Ukraine dated March 29, 2019 № 130. URL: <https://mof.gov.ua/uk> [in Ukrainian].

3. IPC «Local budget». URL: <https://ipkmb.org.ua/index.php/prohramy/ipk-mistsevyi-biudzheth> [in Ukrainian].

4. On the approval of Methodological recommendations for the preparation of proposals for the local budget forecast: Order of the Ministry of Finance of Ukraine dated 23.06.2021 № 365. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0365201-21#Text> [in Ukrainian].



5. About the peculiarities of drafting local budgets for 2023: Letter of the Ministry of Finance of Ukraine dated August 15, 2022 № 05110-14-6/17891. URL: [https://decentralization.gov.ua/uploads/attachment/document/1122/Local\\_Budgets\\_2023.pdf](https://decentralization.gov.ua/uploads/attachment/document/1122/Local_Budgets_2023.pdf) [in Ukrainian].

6. About some issues of introducing the program-target method of drawing up and implementing local budgets: Order of the Ministry of Finance of Ukraine dated August 26, 2014 №. 836. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1103-14#Text> [in Ukrainian].

7. Budget Code of Ukraine: Code dated 07.08.2010 № 2456-VI. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T102456?an=1593> [in Ukrainian].

8. The only web portal for the use of public funds. URL: <https://spending.gov.ua/new/> [in Ukrainian].